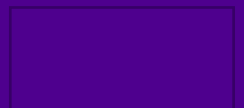

Näkökulmia väkivaltaan nuorten seurustelusuhteissa

Kouluterveydenhuollon ja opiskelijaterveydenhuollon
verkostojen verkostopäivä 14.12.2022

Anu Isotalo, FT, tutkijatohtori
Tampereen yliopisto
anu.isotalo@tuni.fi

Teemoja tänään

1. Mitä nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvasta väkivallasta tiedetään tutkimusten perusteella?
2. Näkökulmia väkivallan tunnistamiseen ja nuorten kohtaamiseen

Häirintä ja väkivalta seurustelusuhteissa: kysely ja haastattelut (*Kiistelty suostumus: läheisyyden sosiaalinen ja digitaalinen rajankäynti nuorten romanttisissa suhteissa 2019-23*)

Oppilaitoskysely (2021) nuorten intiimisuhteissa tapahtuneesta häirinnästä ja väkivallasta, 15-19-vuotiaat

Yksilöhaastattelut väkivaltakokemuksista seurustelusuhteissa, noin 18-24-vuotiaat (*haastattelut käynnissä*)

- Emotionaalinen, fyysinen, seksuaaliväkivalta
- Läsä ollen ja digitaalisesti tapahtuva väkivalta
- Suhteen aikana ja jälkeen koettu ja tehty väkivalta
- Kansainvälisen tutkimuksen suomalaiseen ympäristöön sovitettu versio:
  - Bulgaria, Englanti, Italia, Kypros, Norja (aineistonkeruu 2014-15)
  - Ruotsi (aineistonkeruu 2016-18)

Hankkeen tutkijat:

Prof. Päivi Honkatukia (johtaja),
Timo Aho, Anu Isotalo,
Marja Peltola, Roosa Saukkonen

<https://projects.tuni.fi/suostumus/>

Kuva: Sirpa Varis

Nuorten seurustelusuhteet

Kuva: Unsplash

- Kouluterveyskysely 2021:
  - 17% 8.-9.luokkalaisista
  - 26% lukion 1.-2. vuoden opiskelijoista
  - 35% ammatillisten oppilaitosten 1.-2. vuoden opiskelijoista

Väkivalta nuorten seurustelusuhhteissa

Kuva: Sirpa Varis

Nuorten parisuhdeväkivalta

- Uhkaavaa, kontrolloivaa ja väkivaltaista käyttäytymistä, hyväksikäyttöä, häirintää tai vainoa, jonka tekijänä on entinen tai nykyinen kumppani
- Väkivalta voi olla fyysistä, emotionaalista/henkistä ja/tai seksuaaliväkivaltaa, ja se voi tapahtua läsnä ollen tai sähköisesti (esim. puhelimella tai sosiaalisessa mediassa) (Stonard ym. 2014); myös taloudellisen vahingoittamisen tavat

Väkivallan tutkimuskeskustelut

- Viime vuosina nuorten parisuhdeväkivaltatutkimus on vilkastunut Euroopassa ja Pohjoismaissa (esim. Barter ym. 2017; Hellevik 2019; Korkmaz 2021)
- Suomessa seurustelusuhdeväkivaltaa on toistaiseksi tutkittu hyvin vähän

Tutkimushavainnot ja kyselyistä viime vuosilta (Suomi): alaikäisten kokemukset seurustelukumppanin tekemästä väkivallasta

- **Nuorisoriikollisuuskysely 2020:** fyysistä väkivaltaa kokenut 2% 9-luokkalaisista nuorista (viimeisen 12 kk:n aikana) (Kaakinen & Näsi 2021)
- **Lapsiuhritutkimus 2013:** 7% 9-luokkalaisista tytöistä ja 1% pojista (viimeisin fyysisen väkivallan kokemus 12 kk:n aikana) (Fagerlund ym. 2014.)
  - Vuoden **2022 lapsiuhritutkimuksen** tulokset julkaistaan vuonna 2023
- **Lähisuhdeväkivallasta aiheutuvien palvelujen käyttö ja kustannukset terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa:** 16-17-vuotiaista tytöistä (vain tytöt vastaajina) noin 45% on kokenut kumppanin tekemää väkivaltaa elämänsä aikana (Siltala ym. 2022)
  - Henkinen väkivalta: 41%, fyysinen väkivalta tai väkivallan uhka: 17%; seksuaaliväkivalta: 13%; vaino: 5%
- **Kiistelty suostumus** -hankkeen kyselyn tulokset julkaistaan vuonna 2023

Tutkimukset viranomaisaineistosta (Suomi): rikosilmoitukset pahoinpitelyistä seurustelusuhteissa

- 15-20-vuotiaisiin kohdistuneet pahoinpitelyilmoitukset (2013), joissa epäiltynä seurustelukumppani (Isotalo 2017)
  - Lähes 90 % ilmoituksista koski poikaystävän tekemää pahoinpitelyä
  - Yleisinä tekotapoina liikkumisen estäminen, töniminen, heitteleminen, potkiminen ja lyöminen; myös vakavaa väkivaltaa kuten nyrkillä tai esineellä lyömistä ja kuristamista
  - Myös alaikäisiin tyttöihin kohdistuvan väkivallan vakavuus ja monimuotoisuus (Isotalo 2019)
  - Väkivalta ei välttämättä pääty eroon, vaan se voi muuntua ja saada vainoamisen piirteitä (Isotalo 2020)
- Huom. korkea ilmoituskyynnys, suurin osa lähisuhteissa tapahtuvasta väkivallasta on piilorikollisutta

Kuva: Pixabay

Väkivaltakokemuksista vaikeneminen ja kertominen: seurustelusuhteet

- Seurustelusuhteessa koetun väkivallan salaaminen huoltajilta ja muilta mahdollisilta auttavilta tahoilta on yleistä (Hellevik ym. 2015), syitä mm:
  1. Ajatus väkivallasta yksityisasiana
  2. Luottamuksen puute sen suhteen, miten aikuiset ja ammattilaiset reagoivat
  3. Tekijän ja/tai suhteen suojeleminen
- Kun nuoret kertovat väkivallasta, he kertovat siitä useammin toisille nuorille kuin aikuisille (Barter & Stanley 2016; Hellevik ym. 2015; Korkmaz & Överlien 2020)
- Vaikeudet tunnistaa kokemukset väkivallaksi, kokemusten sanoittamisen vaikeus

Kuva: Sirpa Varis

Näkökulmia väkivallan tunnistamiseen ja nuorten kohtaamiseen oppilaitoksissa 1/2

1. Varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen merkitys

- Aikuisten tietoisuus väkivallan mahdollisuudesta ja muodoista nuorten seurustelusuhteissa
  - Lasten ja nuorten turvallisuuskasvatus (1.1.2023 -> uusi seksuaalirikoslainsäädäntö)
  - Käytännöt: eteenpäin ohjaaminen, tukipalvelut ja resurssit?
  - Yhteistyö auttavien tahojen kanssa pitäisi olla rakenteissa
- Nuorten sivustaseuraajuuden tunnistaminen ja mahdollisuudet rohkaista hakemaan apua

2. Ensimmäisen kohtaamisen merkitys

- Sensitiivinen kohtaaminen: Rauhoitan itseni, olen kiinnostunut, olen läsnä, kuuntelen, uskon, annan aikaa, suosin avoimia kysymyksiä, en kyseenalaista nuoren kokemusta, en syyllistä, en lupaa mitä en voi pitää
- Ammattietiikka, oma perustyö ja sen rajat
- Ilmoitusvelvollisuus (lastensuojelulaki 5 luku, 25 §) esim. <https://barnahus.fi/ilmoitusvelvollisuus/>); Barnahus-webinaari (ks. seuraava dia)

Näkökulmia väkivallan tunnistamiseen ja nuorten kohtaamiseen oppilaitoksissa 2/2

3. Työkaluja perusopetuksen ja toisen asteen henkilöstölle

- THL [verkkokoulut](#): *Sukupuolistuneen väkivallan kohtaaminen kouluissa* (EraseGBV-hanke)
  - Osiot 4 ja 5 keskittyvät seurustelusuhdeväkivaltaan (tunnistaminen, puuttuminen, väkivallasta keskusteleminen) (ks. myös osio 3) - verkkokoulu tarjolla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi!
- THL väkivalta –sivut: thl.fi/vakivalta -> [Työn tueksi](#), esim:
  - [Seksuaaliväkivaltaa tai -häirintää kokeneen nuoren auttaminen oppilaitoksessa](#)
  - [Väkivaltaa kokeneen lapsen kohtaaminen ja ensivaiheen tukeminen](#)
  - [Ohjeita työntekijälle seksuaaliväkivallan uhrin kohtaamiseen](#)
- [BARNAHUS](#)-hanke (myös barnahus.fi)
  - Esim. osiot [Koulutuksia ja seminaareja](#) ; [Materiaaleja](#)
  - *Opiskeluhuoltopalvelujen rooli lapsiin ja nuoriin kohdistuvissa väkivaltaepäilyissä – toimintamahdollisuudet tutuiksi!* 17.2.2022 webinaari ([tallenne](#))
- *Väkivallaton lapsuus –toimenpidesuunnitelma 2020-25*

Kiitos!

anu.isotalo@tuni.fi

<https://projects.tuni.fi/suostumus/>

Piirroskuvat: Sirpa Varis

Lähteet 1/2

Barter, C. & Stanley, N. (2016) Inter-personal violence and abuse in Adolescent intimate relationships: mental health impact and implications for practice. *International Review of Psychiatry*, 28(5), 485-503

Barter, C., N. Stanley, M. Wood, A. Lanau, N. Aghtaie, C. Larkins, and C. Øverlien. (2017) “Young People’s Online and Face-to-face Experiences of Interpersonal Violence and Abuse and Their Subjective Impact across Five European Countries.” *Psychology of Violence* 7 (3): 375.

Fagerlund, M., Peltola, M., Kääriäinen, J., Ellonen, N. & Sariola, H. (2014) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 110. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Hellevik, P.M. (2019) *The Dark Side of Intimacy. Exploring Teenage Intimate Partner Violence and Abuse in an Individualized and Digitalized Society*. Oslo: University of Oslo.

Hellevik, P. M., Överlien, C., Wood, M., Aghtaie, N., Larkins, C. & Stanley, N. (2015) *Traversing the Generational Gap: Young People’s Views on Intervention and Prevention of Teenage Intimate Partner Violence*. Stanley, N. & Humphreys, C. (eds.), *Domestic Violence and Protecting Children: New Thinking and Approaches*. London: Jessica Kingsley.

Isotalo, A. (2017) Nuoriin kohdistuva seurustelusuhdeväkivalta poliisin rikosilmoitusaineistossa. – *Oikeus* 46(4), 442–462.

Lähteet 2/2

Isotalo, A. (2019) Seurustelusuhdeväkivalta tyttöjen pahoinpitelyistä tehdyissä rikosilmoituksissa. – Nuorisotutkimus 37(3–4), 54–68.

Isotalo, A. (2020). Epäiltynä entinen poikaystävä – nuoriin naisiin kohdistunut parisuhdeväkivalta pahoinpitelyistä tehdyissä rikosilmoituksissa. *Oikeus* 49(3), 285–305.

Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021) Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Helsingin yliopisto: kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Korkmaz, S. (2021) Youth Intimate Partner Violence in Sweden. Prevalence and Young People's Experiences of Violence and Abuse in Romantic Relationships. Doctoral Thesis in Social Work. Stockholm: Stockholm University.

Korkmaz, S. & Överlien, C. (2020) Responses to youth intimate partner violence: the meaning of youth-specific factors and interconnections with resilience. *Journal of Youth Studies* 23(3), 371-387.

Siltala, H., Hisasuse, T., Hietämäki, J., Saari, J., Laajasalo, T., October, M., Laitinen, H-M. & Raitanen, J. 2022. Lähisuhdeväkivallasta aiheutuvat palveluiden käyttö ja kustannukset terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.

Stonard, K. E., Bowen, E., Lawrence, T.R. & Price, S. A. (2014) The Relevance of Technology to the Nature, Prevalence and Impact of Adolescent Dating Violence and Abuse. A Research Syntesis. *Aggression and Violent Behaviour* 19 (4), 390–417.